

درسنامه فعل ماضی :

فعل ماضی : بر زمان گذشته دلالت دارد . مانند : رفتم ، رفتی ، رفت رفتیم ، رفتید ، رفتند

اَوَّلُ شَخْصٍ مَفْرَدٍ.	مِنِ انْجَامِ دَادِمِ.	أَنَا فَعَلْتُ.	
دوم شخص مفرد.	تو انجام دادی.	أَنْتَ فَعَلْتَ.	
		أَنْتِ فَعَلْتِ.	

نکته ۱ : ضمیر اول شخص مفرد در عربی « **أَنَا** » علامت فعل ماضی « **-تُ** » ضمیر مالکیت « **ی** »

مانند : **أَنَا ذَهَبْتُ إِلَى بَيْتِي** من به خانه ام رفتم .

أَنَا ذَهَبْتُ مَعَ صَدِيقَاتِي : من با دوستانم رفتم .

نکته ۲ : ضمیر اول شخص مفرد بین **مذکر و مونث** مشترک است .

نکته ۳ : ضمیر دوم شخص مفرد در عربی « **أَنْتَ** برای مذکر » و « **أَنْتِ** برای مونث » و

علامت فعل ماضی « **-تُ** برای مذکر » و « **-تِ** » برای مونث و ضمیر مالکیت « **کَ** : مذکر

و « **كِ** : مونث »

أَنْتَ غَسَلْتَ مَلَابِسَكَ / **أَنْتِ غَسَلْتِ مَلَابِسَكَ** تو لباس هایت را شستی .

یادآوری: هر اسمی که آخر آن ضمیر های مالکیت « **ی** ، **کَ** ، **كِ** » اضافه کنیم اول آن

اسم « **أَل** » نمی گیرد . **الکتاب + ی ← کتابی** / **المدرسة + کَ ← مدرستک**

نکته ۴: هر وقت از دوم شخص سوال شود در جواب از فعل اول شخص استفاده می کند و

بالعکس . ماذا قرأت؟ قرأتُ درسی هل كتبتُ على اللوح؟ نعم كتبتُ

نکته بسیار مهم: هر گاه اسمی با «یا» و «ایها» و «آیتها» صدا بزنیم فعلی که برایش به کار می بریم حتما دوم شخص است .

یا طالبُ أَذْهَبْتَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟ نَعَمْ ذَهَبْتُ

أَيُّهَا الرَّجُلُ هَلْ رَفَعْتَ عِلْمَ آيْرَانِ؟ نَعَمْ رَفَعْتُ

أَيُّهَا الْمَرْأَةُ هَلْ ذَهَبْتَ وَحَدَكِ؟ نَعَمْ ذَهَبْتُ

أَيُّهَا الْمَسَافِرُ أَذَهَبْتَ إِلَى الْفُنْدُقِ؟ لَا ذَهَبْتُ إِلَى السُّوقِ

يَا صَدِيقَتِي أَرْجَعْتِ مِنَ الْمَكْتَبَةِ؟ نَعَمْ رَجَعْتُ

یاد آوری ۱: اسم مذکر و مؤنثی که اول آن «آل» ندارد را با حرف «یا» صدا می زنیم

مانند: یا مریمُ / یا سعیدُ / یا اُمّی / یا صَدِیقِ / یا طَالِبَانِ

یا طَلَابَ الْمَدْرَسَةِ / یا رَبِّی

یاد آوری ۲: فقط کلمه «الله» را با حرف «یا» صدا می زنیم . یا اللهُ

یاد آوری ۳: اسمی که اول آن «ال» داشته باشد را اگر مذکر باشد با «ایها» و اگر مؤنث

باشد با «آیتها» صدا می زنیم . آيُّهَا الْمَعْلَمُ / آيُّهَا الْمَرْأَةُ / آيُّهَا الطَالِبَانِ

آيُّهَا الْمَرْأَتَانِ / آيُّهَا الرِّجَالُ / آيُّهَا الطَالِبَاتُ

فعل ماضی سوم شخص مفرد :

سوم شخص مفرد.	او انجام داد.	هُوَ فَعَلَ.	
		هِيَ فَعَلَتْ.	

ضمیر سوم شخص فارسی « او » معادل عربی « هُوَ برای مذکر » و « هِيَ برای مونث »
 ضمیر مالکیت « هُ یا هِ : او ، - ش ، آن (برای مذکر) » و « ها : او ، - ش ، آن (برای مونث) »
 علامت فعل ماضی برای سوم شخص مونث « -تْ ». هُوَ جَلَسَ هِيَ جَلَسَتْ : او نشست

هُوَ وَصَلَ إِلَى بَيْتِهِ / هِيَ وَصَلَتْ إِلَى بَيْتِهَا / او به خانه اش رسید.

نکته ۱ : همه ضمیر های سوم شخص با « ه » شروع می شوند . به عبارتی هر ضمیری اول آن « ه » داشته باشد سوم شخص است . (هُوَ ، هِيَ)

نکته ۲ : به جای ضمیر « هُوَ و هِيَ » می توان از اسم استفاده کرد . المعلم ، المعلمة

هر گاه اسمی را با « یا » « آيها » و « آيْتها » صدا نزنیم بطور حتم سوم شخص است .

مانند : المعلمُ صَفَّهُ (دَخَلَ / دَخَلَتْ) الطِفْلَةُ مَعَ صَدِيقَاتِهَا (لَعِبَتْ ، لَعِبَتْ)

نکته ۳ : فعل ماضی سوم شخص مذکر اگر سه حرفی باشد ، حرف اول و آخر آن همیشه حرکت

« - » دارد ولی حرف وسط متغیر است . زَرَعَ ، سَمِعَ ، قَرَّبَ (نزدیک شد)

نکته ۴ : هر وقت از سوم شخص سوال شود در جواب هم از فعل سوم شخص استفاده می

شود . هَلِ الطَّالِبُ قَرَأَ دَرْسَهُ ؟ نَعَمْ هُوَ قَرَأَ / مَاذَا أَكَلَ الطِّفْلُ ؟ الطِّفْلُ أَكَلَ التُّفَّاحَ

أَيْنَ جَلَسَتْ الطَّالِبَةُ ؟ هِيَ جَلَسَتْ عَلَى الْكُرْسِيِّ

فعل ماضی اول شخص جمع : « ما »

اَوَّلُ شَخْصٍ جَمْعٍ.	ما انجام دادیم.	نَحْنُ فَعَلْنَا.	
------------------------	-----------------	-------------------	--

جمله «نَحْنُ فَعَلْنَا» برای مثنی و جمع و برای مذکر و مؤنث به یک شکل به کار می‌رود.

ضمیر اول شخص جمع در عربی «نَحْنُ» علامت فعل ماضی «- نَا» ضمیر مالکیت «نا

: ما، مان، « نَحْنُ فَرِحْنَا كَثِيرًا / نَحْنُ قَرَأْنَا دُرُوسَنَا : ما درس هایمان را خواندیم
نَحْنُ وَصَلْنَا إِلَى مَدْرَسَتِنَا : ما به مدرسه ما رسیدیم .

فعل ماضی دوم شخص جمع : (شما)

دوم شخص جمع.	شما انجام دادید.	أَنْتُمْ فَعَلْتُمْ.	
		أَنْتِنَّ فَعَلْتِنَّ.	
		أَنْتُمْ فَعَلْتُمْ.	

ضمیر « شما » در عربی یا « مثنی » است یا جمع (مذکر و مؤنث)

مثنی : ضمیر « أَنْتُمْ بَرای مذکر و مؤنث » علامت فعل ماضی «- تُمَّا» ضمیر مالکیت

« کُما » مانند : أَنْتُمْ رَجَعْتُمْ / أَنْتُمْ قَرَأْتُمْ دَرْسَكُمْ شما درستان را خواندید .

دوم شخص جمع مذکر : ضمیر « **أَنْتُمْ** » علامت فعل ماضی « **-تُمْ** » ضمیر مالکیت « **كُم** »
أَنْتُمْ وَصَلْتُمْ إِلَى بَيْتِكُمْ شما به خانه خودتان رسیدید.

دوم شخص جمع مونث : ضمیر « **أَنْتُنَّ** » علامت فعل ماضی « **-تُنَّ** » ضمیر مالکیت « **كُنَّ** »
أَنْتُنَّ سَمِعْتُنَّ صَوْتَ أَطْفَالِكُنَّ : شما صدای بچه هایتان را شنیدید.

تذکر ۱ : به جای ضمیر های « **أَنْتُمْ** و **أَنْتُنَّ** » در جمله می توانیم از اسم استفاده

کنیم اما می دانیم که اسم ها را در دوم شخص باید با (**یا ، آیها و آیتها**) صدا بزیم .

یا بنتانِ کَیْفَ قَرَأْتُمَا دَرَسْکُمَا / آیها الولدانِ ماذا اَکَلْتُمَا ؟

یا علیُّ و یا حمیدُ هل جَمَعْتُمَا کُتُبَ المَکْتَبَةِ ؟

آیها الطُّلابُ لِمَاذَا فَتَحْتُمُ أَبْوابَ الصُّفوفِ ؟

آیتها السَّیِّدَاتُ لِمَاذَا ذَهَبْتُنَّ ؟ / یا نساءُ کَیْفَ وَصَلْتُنَّ إِلَى هُنَا؟

آیتها الأَخْواتُ هل شَعَرْتُنَّ بِالِإِفْتِخارِ؟ / یا اولادی هل قَرَأْتُم دَرُوسْکُم ؟

تذکر ۲ : هر ضمیری که آخر آن (تشدید -) داشته باشد جمع مونث است . « **أَنْتُنَّ** »

تذکر ۳ : هر وقت از دوم شخص جمع سوال کنیم در جواب از فعل اول شخص جمع استفاده

می کند. . هل ذَهَبْتُمَا ، ذَهَبْتُمْ ، ذَهَبْتُنَّ ؟ نَعَمْ ذَهَبْنَا

اگر فعل سوال : با علامت « **تُمَا ، تُمْ ، تُنَّ** » همراه باشد ← فعل جواب با علامت « **نا** »
می آید .

سوم شخص جمع (ایشان ، آن ها) :

سوم شخص جمع.	ایشان انجام دادند.	هُم فَعَلُوا.	
		هُنَّ فَعَلْنَ.	
		هُمَا فَعَلَا.	
		هُمَا فَعَلَتَا.	

ضمیر سوم شخص در عربی یا « مثنی » است یا « جمع مذکر یا جمع مؤنث »

سوم شخص **مثنی** : ضمیر « **هُمَا** » علامت فعل ماضی « ا » ضمیر مالکیت « **هما** »

هُمَا جَلَسَا عَلٰی كُرْسِيِّهِمَا : آن ها روی صندلی خودشان نشستند.

هُمَا لَبَسَتَا مَلَابِسَهُمَا : آن ها لباس های خودشان را پوشیدند .

سوم شخص **جمع مذکر** : ضمیر « **هُم** » علامت فعل ماضی « **وا** » ضمیر مالکیت « **هم** »

هُم لَعَبُوا مَعَ اَصْدِقَائِهِمْ : آن ها با دوستانشان بازی کردند.

سوم شخص **جمع مؤنث** : ضمیر « **هُنَّ** » علامت فعل ماضی « **نَ** » ضمیر مالکیت « **هنَّ** »

هُنَّ كَتَبْنَ دَرَسَهُنَّ : آن ها درس هایشان را نوشتند.

تذکره ۱: برای جمله سازی به جای ضمیر می توان از اسم نیز استفاده کرد .

الوَلَدَانِ هَرَبَا = هُمَا هَرَبَا / الْبِنَاتَانِ ذَكَرْتَا = هُمَا ذَكَرْتَا / حَمِيدٌ وَسَعِيدٌ وَقَفَا = هُمَا وَقَفَا

مَرِيْمٌ وَسَيْمَاءٌ نَظَرْتَا = هُمَا نَظَرْتَا / الْأَطْفَالُ حَفَظُوا = هُمْ حَفَظُوا / الْوَالِدَاتُ عَبَرُوا = هُنَّ عَبَرُوا

أَصْدِقَائِي عَلِمُوا = هُمْ عَلِمُوا / إِخْوَتِي شَعَرُوا بِالْإِفْتِحَارِ = هُمْ شَعَرُوا

النِّسَاءُ وَقَفْنَ = هُنَّ وَقَفْنَ / الْبَنَاتُ رَجَعْنَ = هُنَّ رَجَعْنَ / الطَّالِبَاتُ كَتَبْنَ = هُنَّ كَتَبْنَ

الْأَخَوَاتُ نَصَرْنَ = هُنَّ نَصَرْنَ

نکته مهم ۱: همه ضمیر های سوم شخص با « ه » شروع می شوند .

انواع اسم	مذکر	مونث
مفرد	هُوَ	هِيَ
مثنی	هُمَا	هُمَا
جمع	هُمْ	هُنَّ

نکته مهم ۲: هر ضمیری که آخر آن تشدید « ّ » داشته باشد جمع مونث است که اگر با « ه »

شروع شود سوم شخص « هُنَّ = آنها » در غیر این صورت دوم شخص جمع است « أَنْتُنَّ = شما »

ساختار فعل ماضی (من ، تو ، او) :

فارسی	عربی	
من تکلیفم را نوشتم.	أَنَا كَتَبْتُ وَاجِبِي.	
تو تکلیفت را نوشتی.	أَنْتِ كَتَبْتِ وَاجِبِكَ.	
	أَنْتَ كَتَبْتَ وَاجِبِكَ.	
او تکلیفش را نوشت.	هُوَ كَتَبَ وَاجِبَهُ.	
	هِيَ كَتَبَتْ وَاجِبَهَا.	

نکته : همه فعل های ماضی با حرف « ما » منفی می شوند.

حرف « ما » قبل از فعل ماضی قرار می گیرد . ما کتبتُ : نوشتم

ما کتَبَ : نوشت /

ساختار فعل ماضی (ما ، شما ، ایشان)

<p>ما تکلیفمان را نوشتیم.</p>	<p>نَحْنُ كَتَبْنَا وَاجِبْنَا.</p>	
<p>شما تکلیفتان را نوشتید.</p>	<p>أَنْتُمْ كَتَبْتُمْ وَاجِبَكُمْ.</p>	
	<p>أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ وَاجِبَكُنَّ.</p>	
	<p>أَنْتُمْا كَتَبْتُمْا وَاجِبَكُمْا.</p>	
<p>ایشان تکلیفشان را نوشتند.</p>	<p>هُم كَتَبُوا وَاجِبَهُم.</p>	
	<p>هُنَّ كَتَبْنَ وَاجِبَهُنَّ.</p>	
	<p>هُمَا كَتَبَا وَاجِبَهُمَا.</p>	
	<p>هُمَا كَتَبْتَا وَاجِبَهُمَا.</p>	

دانش آموزان عزیز با آموخته های این درس نامه فعل های زیر را ترجمه کنید.

.....	↩ اَنَا مَا رَجَعْتُ:	رَجَعَ: برگشت
.....	↩ أَنْتَ مَا فَعَلْتَ:	فَعَلَ: انجام داد
.....	↩ هِيَ مَا كَتَبَتْ:	كَتَبَ: نوشت
.....	↩ أَنْتِ مَا جَلَسْتِ:	جَلَسَ: نشست
.....	↩ هِيَ مَا سَأَلَتْ:	سَأَلَ: پرسید
.....	↩ أَنْتَ مَا جَمَعْتَ:	جَمَعَ: جمع کرد

قَرَأْتُمْ: خواندید ↩ هُوَ مَا قَرَأَ:

بَدَأْتُ: شروع کردم ↩ أَنْتُنَّ بَدَأْتُنَّ:

سَمِعْنَا: شنیدیم ↩ أَنْتُمْ سَمِعْتُمْ:

وَصَلْتُمْ: رسیدید ↩ أَنْتُمْ مَا وَصَلْتُمْ:

سَمَحَ: اجازه داد ↩ أَنْتُنَّ سَمَحْتُنَّ:

قَطَعْتَ: بریدی ↩ أَنْتُمْ مَا قَطَعْتُمْ:

دَفَعَ: پرداخت ← هُنَّ دَفَعْنَ:

هَرَبَ: فرار کرد ← الْوَلَدَانِ هَرَبَا:

عَلِمَ: دانست ← الطَّالِبَاتُ مَا عَلِمْنَ:

سَلِمَ: سالم ماند ← هُنَّ سَلِمْنَ:

قَذَفَ: انداخت ← أَنْتُمْ قَذَفْتُمْ:

وَقَعَ: افتاد ← الطُّفْلَةُ وَقَعَتْ:

نَظَرَ: نگاه کرد ← هُمْ مَا نَظَرُوا:

نَصَرَ: یاری کرد ← الرَّجَالُ مَا نَصَرُوا:

قَطَعَ: بُرید ← أَنْتُمْ مَا قَطَعْتُمْ:

عَبَرَ: عبور کرد ← أَنْتُنَّ عَبَرْتُنَّ:

مَا ضَرَبَ: نزد ← هُمَا مَا ضَرَبَتَا:

ذَكَرَ: یاد کرد ← الْبِنْتَانِ ذَكَرْتَا:

گزینه درست را انتخاب کنید :

۱. أنا مَلَابِيسِي. □ غَسَلْتُ □ غَسَلْتِ

۲. أَنْتِ الْعَلَمَ؟ □ رَفَعْتُ □ رَفَعْتِ

۳. أَنْتِ صَدِيقَتِكَ. □ ذَكَرْتُ □ ذَكَرْتِ

۴. أَنْتِ هَدَيْتَكَ؟ □ أَخَذْتُ □ أَخَذْتِ

۵. كَمْ نُقَاحَةً أَكَلْتِ؟ تَفَاحَتَيْنِ. □ أَكَلْتُ □ أَكَلْتِ

۱. الطُّفْلَةَ مَعَ صَدِيقَاتِهَا. □ لَعِبْتُ □ لَعِبْتِ

۲. أَنَا الْمَحْصُولِ. □ حَصَدْتُ □ حَصَدْتِ

۳. أَنْتِ الشَّجَرَةَ. □ صَعِدْتُ □ صَعِدْتِ

۴. الْمُعَلِّمُ صَفَّهُ. □ دَخَلْتُ □ دَخَلْتِ

۵. أَنْتِ جَوَّالِكَ؟ □ وَجَدْتُ □ وَجَدْتِ